

การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน
โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อติ (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)
The Development of the Learning Resources Model at School
by APIDER Model to Encourage for Learner- centered and Life
Skills at Wat Don Kai Di Municipality School

ธัญญา ธรรมโสภณ*

Thansaya Thassopon*

โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อติ (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)*

Wat Don Kai Di Municipality School*

(Received: March 25, 2020; Revised: August 26, 2020; Accepted: August 26, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน 2) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน 3) ทดลองใช้รูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน 4) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 673 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสังเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน (APIDER Model) ที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (Assessing Need: A) 2) การวางแผน (Planning: P) 3) การให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing: I) 4) การปฏิบัติงาน (Doing: D) 5) การประเมินผล (Evaluation: E) และ 6) การรายงานผล/เผยแพร่ (Reporting: R) ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย ($M=4.59$, $SD=0.20$) การมีทักษะชีวิตของผู้เรียนโดยภาพรวมมี

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: watinee_prong@hotmail.com เบอร์โทรศัพท์ 085-1965438)

ค่าเฉลี่ย ($M=4.58$, $SD=0.21$) และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบฯ มีค่าเฉลี่ย ($M=4.61$, $SD=0.32$) ตามลำดับ

ควรพัฒนาการทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษาควบคู่กันไปกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษา

คำสำคัญ: รูปแบบรวมใจพัฒนา, แหล่งเรียนรู้, การมีส่วนร่วม

Abstract

This study was a research and development aiming to: 1) analyze fundamental data; 2) develop model; 3) trial the model; and 4) evaluate the effectiveness of the model linking to school learning resources for encouraging learner-centered and life skills of students at Wat Don Kai Di municipality school. Participants were 673 persons selected by cluster random sampling, including school administrators, students, guardians of students and school committees. Data were collected by questionnaires, observation forms, interview guidelines, meeting notes and evaluation forms. Descriptive statistics, covering percentage, mean and standard deviation, were used to analyze quantitative data and content analysis was used to analyze qualitative data. The results revealed that:

The developed model of school learning resources for encouraging learner-centered and life skills of students at Wat Don Kai Di municipality school, called APIDER model, included 6 components: 1) Assessing needs; 2) Planning; 3) Informing; 4) Doing; 5) Evaluation; and 6) Reporting. The model was evaluated: the effectiveness of the model to promote learner-centered illustrated the mean score as 4.59 ($SD=0.20$); life skills of the students revealed the mean score as 4.58 ($SD=0.21$); and satisfaction of using the model showed the mean score as 4.61 ($SD=0.32$).

For further investigation, developing community curriculum for improving internal and external learning resources alongside the operation of action research involving community and educational organization participation should be considered

Keywords: APIDER Model, Learning Resources, Participatory

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีความสลับซับซ้อน ตลอดจนมีการแข่งขันมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ การที่จะพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (ญาณิศา ดวงสีทอง, 2561)

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทยจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตรประจำวันได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และ สารที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงถือได้ว่า เป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นใน การเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสุขสนุกสนานมีความสุขในการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2551) จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรรราชวรวิหาร) ตั้งอยู่ที่ตำบลตลาดกระทุ่มแบน อำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป้าหมายของโรงเรียนคือการมุ่งพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และสังคมโลก สำหรับการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของโรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรรราชวรวิหาร) ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติกำหนด เนื่องจากมีปัจจัยหลาย ๆ ประการที่เป็นอุปสรรคและเกิดปัญหาในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียน นับว่าเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่ทางโรงเรียนต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนของผู้เรียนขาดประสบการณ์ตรงจากการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน ผู้เรียนขาดการทำงาน

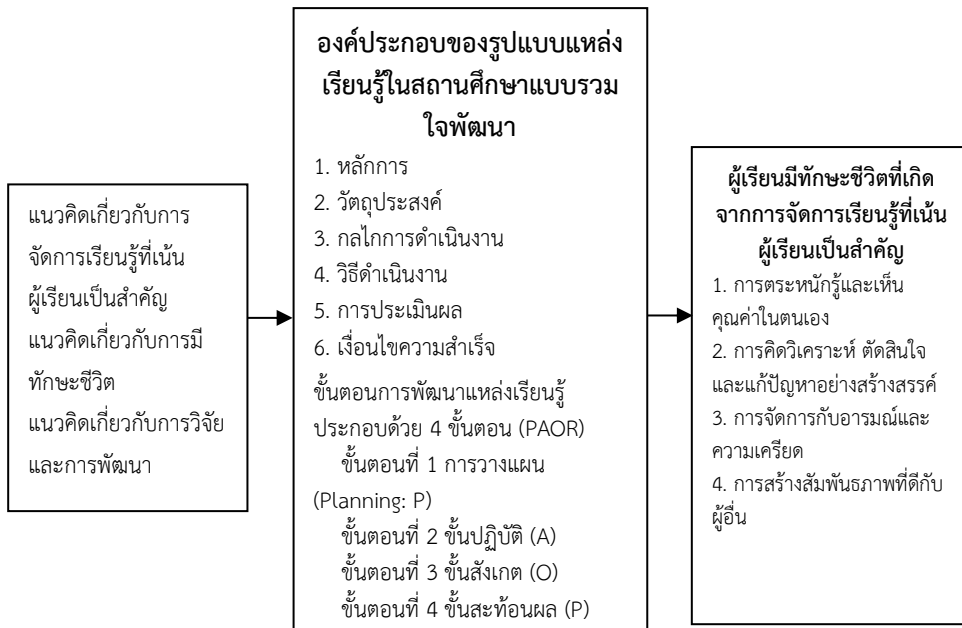
ร่วมกันเป็นทีม ขาดการวางแผนในการทำงาน ไม่เห็นประโยชน์และคุณค่าของแหล่งเรียนรู้
ในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาเองยังต้องการแหล่งเรียนรู้อีกจำนวนมาก และแหล่งเรียนรู้ที่มี
อยู่ในสถานศึกษามีสภาพทรุดโทรมขาดการบำรุง ดูแล รักษา มีสภาพที่ไม่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ของผู้เรียน ที่สำคัญคือ ขาดแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน
เห็นสิ่งที่ เป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุดมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เป็นอย่างมากควรพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการขอความ
ร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบแหล่ง
เรียนรู้ในโรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา) โดยการมีส่วนร่วมแบบ
รวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของ
ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน
ในการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบ
รวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของ
ผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)
2. เพื่อพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัด
ดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริม
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียนโรงเรียนเทศบาลวัด
ดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)
4. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจ
พัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน
โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบและพัฒนา 3) การนำไปใช้ และ 4) การประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทสรราชวรวิหาร) จำนวน 62 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน นักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำนวน 1,031 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 1,301 คน รวมจำนวน 2,141 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. รองผู้อำนวยการ 1 คน ครูจำนวน 62 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 15 คน ใช้กลุ่มประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 79 คน สำหรับการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. นักเรียนและผู้ปกครองได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นละเท่ากัน 297 คน ผู้ปกครอง 297 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 673 คน สำหรับการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่ดี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา) มีลักษณะดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูโรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่ดี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา) นักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบงานวิชาการ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสังเกต จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบสังเกตการณ์ การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ชุดที่ 2 แบบสังเกต การนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากนักเรียน

3. แบบประเมิน จำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 แบบประเมินผลรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดที่ 2 แบบประเมินผลการเกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจการจัดการกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. แบบบันทึกรายงานการประชุม เพื่อบันทึกข้อมูลการประชุมจำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 บันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชุดที่ 2 บันทึกการเสวนาระดมความคิดเห็น เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษา (Wording) และอื่นๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรแก้ไข โดยมีเกณฑ์ในการเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ที่คำนวณได้มากกว่า .60 (Rovinelli and Hambleton, 1997 Cityed in Roman and Laurie, 2003) แล้วปรับตามข้อเสนอแนะเพื่อความชัดเจนและข้อคำถามไม่กำกวม ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพบว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มากกว่า .60

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ร่วมกับหลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามกรอบแนวคิดของ เคมิสและแมคแทกการ์ด (Kemmis, & McTaggart, 1988) มาใช้พัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิต

ของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรรราชวิทยาลัย) โดยมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน โดยดำเนินการในระหว่างวันที่ 9 พฤศจิกายน 2561 ถึง 9 พฤศจิกายน 2562 รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรรราชวิทยาลัย) แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน วิเคราะห์สภาพแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การศึกษาดูงาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D and D) ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา และพัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ ซึ่งได้แก่ 1) แบบประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา 2) แบบประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) แบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน แล้วนำรูปแบบและเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation: I) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามกิจกรรมการพัฒนาทั้ง 6 กิจกรรม/โครงการ ตามขั้นตอนของการดำเนินงานที่กำหนดไว้ โดยมีการกำกับติดตามเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Evaluation: E): ผู้วิจัยประเมินประสิทธิผลของรูปแบบแหล่งเรียนรู้แบบรวมใจพัฒนา โดยการประเมินจาก 1) แบบประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา 2) แบบประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) แบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ใน

สถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์การประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา การประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียนและระดับความพึงพอใจของนักเรียน ในการดำเนินการตามกิจกรรมการพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อและรายด้าน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดให้น้ำหนักคะแนนระดับผลสำเร็จ และระดับความพึงพอใจ โดยมีระดับคะแนนจากมากที่สุด ให้ 5 คะแนน ถึ้นน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน ใช้เกณฑ์การแปลผลข้อมูลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผลสำเร็จ/ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผลสำเร็จ/ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผลสำเร็จ/ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผลสำเร็จ/ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผลสำเร็จ/ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนาพบว่ารูปแบบแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรม/โครงการ ประกอบด้วย 1) กิจกรรม/โครงการห้องสมุดมีชีวิต 2) กิจกรรม/โครงการสวนเกษตรพอเพียง 3) กิจกรรม/โครงการศูนย์การเรียนรู้ King of Thailand 4) กิจกรรม/โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านดนตรี 5) กิจกรรม/โครงการส่งเสริมประชาธิปไตย และ 6) กิจกรรม/โครงการส่งเสริมความรู้สู่อาชีพ ในการปฏิบัติกิจกรรม มีการประเมินผล ทำการติดตาม เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า “รูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทรราชราษฎร์วิทยา)” (APIDER Model)

ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (Assesing: A) 2) การวางแผน (Planning: P) 3) การให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing: I) 4) การปฏิบัติงานตามแผน (Doing: D) 5) การประเมินผล (Evaluation: E) และ 5) การรายงานผล/เผยแพร่ (Reporting: R)

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา การประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนาแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน นอกจากนั้นแล้วยังพบว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและมีทักษะชีวิตดีขึ้น และครูมีความเข้าใจขั้นตอนและสามารถดำเนินการตามรูปแบบฯ ได้เป็นอย่างดี มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น

ตาราง 1 การประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา
จำแนกรายด้าน

ข้อ	การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	M	SD	แปลผล
1.	ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.54	.21	มากที่สุด
2.	ด้านนำกระบวนการคิดมากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.52	.27	มากที่สุด

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	M	SD	แปลผล
3.	ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น	4.67	.14	มากที่สุด
4.	ด้านการสร้างภาวะกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้	4.61	.24	มากที่สุด
5.	ด้านการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย	4.59	.20	มากที่สุด
6.	ด้านการรับรู้ผลการพัฒนาของตนเอง	4.60	.29	มากที่สุด

จากตาราง 1 การประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนาพบว่าสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ($M=4.67$, $SD=.14$) ด้านการสร้างภาวะกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ($M=4.61$, $SD=.24$) ด้านการรับรู้ผลการพัฒนาของตนเอง ($M=4.60$, $SD=.29$) ตามลำดับ

ตาราง 2 การประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อ	การประเมินผลการดำเนินงาน	M	SD	แปลผล
1.	การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง	4.56	0.40	มากที่สุด
2.	การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.58	0.49	มากที่สุด
3.	การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	4.56	0.50	มากที่สุด
4.	การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	4.57	0.43	มากที่สุด

จากตาราง 2 การประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($M=4.58$, $SD=.49$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($M=4.56$, $SD=.50$) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง ($M=4.56$, $SD=.40$) การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ($M=4.57$, $SD=.43$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ตาราง 3 การประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนาแบบแผนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน จำแนกรายด้าน

ข้อ	ความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา	ค่าสถิติ		การแปลความหมาย
		M	SD	
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน	4.68	.50	มากที่สุด
2	ด้านการวางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	4.60	.41	มากที่สุด
3	ด้านการทำความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงาน	4.62	.61	มากที่สุด
4	ด้านการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.58	.62	มากที่สุด
5	ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.61	.41	มากที่สุด

จากตาราง 3 การประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการตามการพัฒนาแบบแผนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน จำแนกรายด้าน พบว่า สามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ($M=4.68$, $SD=.50$) ด้านการทำความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงาน ($M=4.62$, $SD=.61$) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($M=4.61$, $SD=.41$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพและความคิดเห็นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทสราษฏรวิทยา) โดยใช้กลยุทธ์ (APIDER Model) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แบ่งเป็น 1) ขั้นการศึกษาสภาพความต้องการและความจำเป็น 2) การวางแผน 3) ขั้นสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา 4) ขั้นปฏิบัติกิจกรรม 5) ขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและ 6) ขั้นการรายงานและการเผยแพร่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ เด่นวิช ชูคันหอม (2558) ที่ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ 2) วางแผนแบบมีส่วนร่วม 3) จัดทำข้อมูลสารสนเทศและทะเบียนแหล่งเรียนรู้ 4) ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) กำกับติดตามประเมินผลและสรุป 6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 16 กิจกรรมและเงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ บรรจิด มีกุล (2555) ที่ได้พัฒนารูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเช่นกันซึ่ง ประกอบด้วย 1) หลักการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรักท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และเห็นคุณค่าในชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี (สังวรจันทสราษฏรวิทยา) โดยเรียงลำดับสามลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านการประเมินผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการใช้รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมแบบรวมใจพัฒนา ($M = 4.59, SD = .53$) ด้านการประเมินผลการเกิดทักษะชีวิตของผู้เรียนจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57, SD = .57$) ด้านการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการ ตามการพัฒนาแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบรวมใจพัฒนา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน ($M = 4.62, SD = .37$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของญาณิดา ดวงสีทอง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่พรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ผลการพัฒนาหลัง

การศึกษาดูงานและการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นให้มีความร่วมมือการพัฒนาโดย ภาพรวมระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.87$) ระหว่างการพัฒนาหลังการพัฒนา มีความก้าวหน้า ร้อยละ 23.00 สถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้หลังการพัฒนา เพิ่มขึ้น 3,809 ครั้งในรอบที่ 1 ระดับความพึงพอใจผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้โดยรวม อยู่ระดับมากที่สุด ($M=4.00$) เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ห้องสมุดสนาม BBL และ เครื่องเล่นอนุบาล ห้องเรียนในรอบที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.90$)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยไปครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยและพัฒนาในเรื่องการทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาควบคู่กันไปกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษา
2. ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่าง สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ผ่านสื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น ตามเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก
3. ควรให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนางานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน*. วิทยานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนาธู ประทุมชาติ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชุมคำ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนิดา ลือปัญญา. (2555). *รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง กรณีศึกษาตำบลนาข่า อำเภอบ้านดุง จังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองโสนพระเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เด่นวิช ชูคันหอม. (2558). *รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*.

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสารคาม.

บรรเจิด มีกุล. (2555). *การนำ เสนอรูปแบบการนำ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการ
ศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer*. (3rd ed.).
Victoria: Deakin University.